

Aan het college van
Burgemeester en wethouders van de gemeente Dalfsen
Postbus 35, 7720 AA Dalfsen

Dalfsen, 27 augustus 2015.

Geacht college,

Hierbij wil ik reageren op de conceptnotitie die ter inzage ligt betreffende het vrijwilligersbeleid en mantelzorgbeleid 2016 – 2020.

Allereerst wil ik mijn waardering uitspreken voor het feit dat u de voorbereiding, bezinning en besluitvorming van dit beleid zo zorgvuldig doet. Door mijn dagelijkse werk dat ik doe in de non-profit sector ben ik betrokken op dit onderwerp. Ik ben directeur van een landelijke christelijke stichting die met audiovisuele producten het leven voor mensen die moeilijk uit huis (meer) komen aangenamer wil maken. Met een klein betaald team van drie Fte sturen we vanuit Zwolle ongeveer 300 vrijwilligers aan die woonachtig en werkzaam zijn in het hele land. Hierdoor weet ik hoe belangrijk waardering en ondersteuning van dit onbetaalde werk is. Ik lees dan ook heel veel positieve punten en doelstellingen in de notitie die lekker ambitieus en enthousiast zijn. Dus prachtig dat dit zo aangepakt wordt en gaat worden.

Ik heb ook een aantal punten van reactie:

1. Pagina 5: Vanuit MVO willen we een jaarlijkse beursvloer organiseren. Deze gedachte lijkt een beetje uit de lucht te komen vallen. Wellicht is het een goed idee hoor, maar om het hier zo in uitvoerende zin neer te schrijven lijkt willekeurig in deze beleidsnotitie. Verderop in de notitie wordt het ook nog een paar keer aangehaald. Een beursvloer is inderdaad een middel om ondernemers en organisaties met elkaar in aanraking te laten komen, maar daar zijn meerdere middelen voor. Waarom wordt deze zo expliciet genoemd als uitvoerende taak voor de vrijwilligersmakelaar? Misschien zijn andere middelen wel veel effectiever. Is daar onderzoek naar gedaan?
2. Pagina 6: Hier wordt geschreven over "vrijwillige inzet daar kies je voor, terwijl mantelzorg je overkomt". Dit is een eerlijk waarheid. Ik begrijp uit het financieel kader dat er vanuit de afgesproken landelijk wetgeving er nu een budget naar Dalfsen toekomt waarmee de waardering van mantelzorgers gefinancierd kan worden. Er is dus vanuit de wet een plicht voor gemeenten mantelzorgers te waarderen. Ik ken die wetgeving niet precies, staat ook niet met zoveel woorden in deze notitie, maar het lijkt me wel wat ver gaan. Als je kind een ziekte krijgt, dan ben je als ouder eerst verantwoordelijk voor het zorgdragen. Die verantwoordelijkheid leg je niet neer bij de gemeenschap. Natuurlijk bespaart en ontlast de mantelzorg veel kosten die anders door de gemeenschap betaald zouden moeten worden. Echter om de mantelzorgers daarom financieel te waarderen lijkt me dus voorlopig een stap te ver. Het moet juist een eer voor je zijn om je geliefde in zijn/haar moeilijke dagen te helpen, dat doe je uit liefde voor hem/haar en niet om een VVV-bon vanuit de gemeente.
Maar goed er ligt dus een wettelijke plicht bij de gemeenten en er is ook budget. Zet dat in voor: - PR-campagne richting de betrokkenen die mantelzorg ontvangen om hun verzorgers te echt waarderen (bewustwordingsproces dat jouw ziekte ook een enorme aanslag is op de kwaliteit van leven voor je mantelzorger), - organiseer een goede en makkelijk inzetbare achtervang voor als de mantelzorger even of langer niet kan, en - haal de bureaucratie weg bij de mantelzorgers. Die mantelzorgers doen al genoeg fysiek werk, maak het hen makkelijk door allerlei formulieren en subsidies door een ander (misschien een vrijwilliger) te laten organiseren.

3. Pagina 7: Hier wordt gesteld dat er een verschuiving plaatsvindt van traditionele, collectieve motieven naar meer persoonlijk motieven om vrijwilligerswerk te doen. Hier ben ik het niet helemaal mee eens. Er is wel een verschuiving van langdurig vrijwilligerswerk naar kortdurend. Ook de argumenten die daar boven genoemd staan kloppen wel. Maar dit wil niet zeggen dat de moderne vrijwilliger minder wil doen voor de ander en steeds meer uit is op eigen belang (persoonlijk motieven). Ik bespeur daarin juist weer vooruitgang ten opzichte van tien jaar geleden. Participatiemaatschappij is geen onbekend woord meer. Men is wel degelijk bereid om iets te doen voor de ander of de samenleving, maar dan niet langdurig en gebonden aan allerlei ingewikkelde verplichtende constructies. Men wil adhoc en op afroep veel doen voor de medemens, en dat moet inderdaad passen in een hele hoeveelheid andere werkzaamheden. Het woord flexibiliteit staat centraal voor de moderne vrijwilliger. Als dat geboden wordt kun je best enthousiaste vrijwilligers vinden.
4. Pagina 8: Vrijwilligerswerk mag het werk voor betaalde banen niet verdringen. Argumentatie hiervoor ontbreekt in de notitie. Vanuit de commerciële werkgever snap ik dit wel. Maar in de non-profit sector heb je als werkgever te maken met budgetten. Deze kun je maar één keer inzetten. Als je dan gekwalificeerde vrijwilligers kunt vinden voor een taak die tot voorheen door betaalde krachten werden gedaan, dan bespaar je op arbeidskosten. Deze besparing kun je elders inzetten. Het volgende voorbeeld is een beetje simpel, maar stel dat je goede vrijwilligers zou kunnen vinden om het gemeentehuis schoon te houden, dan zou je dus de kosten van het huidige schoonmaakbedrijf kunnen besparen. Deze besparing zou dan ingezet kunnen worden voor dienstverlening waar geen geld voor is. Mijns inziens mag je in de non-profit sector dus best vrijwilligers inzetten op plekken die anders door betaalde krachten gedaan zouden moeten worden.
5. Pagina 10: Onder afstemming overige beleidsterreinen had ik een kopje 'kerken' verwacht. Er is weliswaar geen officiële relatie tussen de overheid en de kerken, maar in de kerken zijn wel heel veel vrijwilligers en mantelzorgers actief. Op heel veel terreinen zijn al zaken aangepakt en georganiseerd. Waarom is er geen beleid om actief vanuit de gemeente naar samenwerking met deze kerkelijke activiteiten te zoeken. Misschien is die er wel hoor, maar ik lees dat hier nergens. In artikel 8.1.1 worden de kerken wel genoemd, maar dat is heel summier. Op dit moment lijkt het zo dat de kerken op hetzelfde terrein actief zijn vanuit een christelijke opdracht en de overheid vanuit een humane opdracht. Samenwerking hoeft elkaar toch helemaal niet te bijten? Mijns inziens alleen maar versterken.
6. Pagina 14: Ondersteuning geven aan organisaties. Prima, maar laat het wel zo blijven dat deze organisaties de eerst verantwoordelijken zijn voor (het vinden van) hun vrijwilligers. Zeg dat je er als gemeente wilt zijn voor de organisaties, maar ontwikkel als overheid niet te veel eigen initiatief op dit punt. Je kunt hier namelijk heel makkelijk het verwijt krijgen dat een organisatie onvoldoende bestaansrecht of draagvlak zou kunnen hebben voor het inzetten van gemeenschapsgeld. Bijvoorbeeld niet iedereen vindt de natuurboerderij een noodzakelijk of wenselijk fenomeen.
7. Pagina 19: Namen doorgeven aan de mantelzorgcoach. Kan dit in het kader van de wet op de privacy? Lijkt me niet te kunnen zonder toestemming van de betrokkene. Deze zal dat veelal niet willen of nodig vinden. Is het slagen hiervan dus niet te positief gedacht?
8. Pagina 20: Het aanbieden van collectieve activiteiten aan mantelzorgers. Volgens mij zit daar niemand op te wachten. Je moet plotsklaps een middag gezellig doorbrengen met een groep mensen die je nauwelijks kent, dit alleen omdat je allemaal valt onder de noemer mantelzorger. Lotgenotencontact is prima, maar dan wel op inhoud en niet samen naar de dierentuin ofzo. Ik lees trouwens ook dat deze collectieve activiteiten niet goed bezocht worden. Reden die daar genoemd staat is dat het overdag is, maar ik denk dat er geen behoefte is, ook al zou men wel kunnen.

9. Pagina 20: De laatste zin van artikel 8.3 onderstreept hetgeen ik geschreven heb onder punt 2. Vanuit de gemeente aanbieden van goede facilitering en mogelijkheid van vervanging moet echt voldoende waardering zijn.
10. Pagina 21: Op meerdere plaatsen wordt er geschreven over de mantelzorgcoach. Zorg dat deze persoon echt aan de kant van de mantelzorgers blijft en geen onderdeel wordt van de hulpverlening. Als de coach een verlengstuk wordt van de hulpverlening is er nog steeds de afstand die de mantelzorgers en hun zorgvragers nu al voelen. Ga naast hen staan, vertel veel meer wat de gemeente allemaal te bieden heeft, probeer hun vertrouwen te winnen. Dan gaat die doelstelling van 60% ondersteuning er wel komen.
11. Pagina 22: In 8.7 wordt geschreven dat er gestopt gaat worden met vooraf inkopen van zorg. Is deze subsidieverstrekking wel gepaard gegaan met een regelmatige evaluatie? Nu lijkt het dat steunpunt mantelzorg en stichting vrijwillige thuiszorg puur op cijfers gefaald hebben in hun werk de laatste jaren. Als er regelmatig inhoudelijk is geëvalueerd met deze beide organisaties, dan kun je dat hier ook schrijven. Dat geeft een bredere argumentatie dan die percentages die nu genoemd worden als zijnde te mager.

Tot zover mijn reactie. Ik wens u veel wijsheid toe bij de verdere afhandeling van deze notitie. Gezien de beschreven ambitieuze plannen heb ik daar alle vertrouwen in. Wilt u mij laten weten wanneer dit concept-beleid besproken wordt in de gemeenteraad? Alvast bedankt.

Met vriendelijke groeten,

~~Willem-Jan van der Vliet~~
~~Wijkverantwoordelijke, wijk De Dijkhuizen~~
~~Wijkverantwoordelijke, wijk De Dijkhuizen | 06-46123456~~

De in de nota gestelde doelen: zie blz. 16 en 23

1. Vrijwilligers (wel waardering, geen beloning) zie **bijlage**

Aanbeveling:

- Werk samen aan één netwerk van initiatieven, zodat de diverse vrijwilligers en vragers meer keuzes krijgen; en beloon daar waar een initiatief scoort. Ga daarbij uit van ervaringen en jaarverslagen. Vrijwilligers en vragers hebben beiden hun individuele verwachtingspatroon. Is men tevreden dan groeit het aanbod.

Toelichting:

- ARCON signaleert dat het Vrijwilligerspunt Dalfsen, wehelpen.nl en NL Doet weinig bekendheid genieten. Dat mag zo zijn, maar geen van hen voldoet aan de vraag van de zorgvragers thuis en hun Mantelzorgers anders waren ze wel bekender geworden. Privacy en vertrouwen spelen hierbij een rol.

- Drie jaar bezocht ik de vrijwilligersmarkt in Dalfsen. Mijn vraag was: "wat kan uw organisatie doen aan ondersteuning van de Mantelzorg"? Na korte gesprekken bleek dat geen enkele kraam een echt passend aanbod had. Verrassend genoeg was, kort en goed, de oorzaak dat Mantelzorgers te verantwoordelijk en veelzijdige hulp verlenen. Organisaties kunnen die vervangende, complexe taken bij een vervanging wettelijk niet vervullen.

2. Het bereiken van de diverse soorten Mantelzorgers

Aanbevelingen: "elke langdurige zieke heeft een Mantelzorger!"

- Schakel alle partijen in het sociale domein in om Mantelzorg te signaleren: naast de 3 Werkgroepen Mantelzorg en het zorgloket zijn er artsen, wijkverzorging en verpleging en andere steunorganisaties, ook buurtverenigingen, Plaatselijke Belangen, scholen, kerken, verenigingen e.a. Koppel ze aan een centraal meldpunt dat één registratie bijhoudt van alle Mantelzorgers. De privacy kan een belemmering zijn, maar hoe moeten we anders naar elkaar omzien? Dan moet je elkaar immers kennen!

Met elkaar kunnen we veel meer Mantelzorgers bereiken en dit zal ook de hulp en ondersteuning ten goede komen.

- Weinig geziene groepen zijn de zwaar belaste Mantelzorgers van GGZ patiënten en oudere Mantelzorgers b.v. van Alzheimerpatiënten. De zware taken van jongere Mantelzorgers wordt heel vaak onderschat.

3. Mantelzorg:

Aanbevelingen:

- Weet wat er onder echte Mantelzorgers leeft. (zie bijlage)

- **Ondersteunen: (zie nota van VWS november 2014)**

- Wensen van Mantelzorgers zijn: een willig oor, onderlinge ontmoeting en respijt, info/advies en een wegwijzer voor ondersteuningsmogelijkheden.

- Veel mantelzorgers hebben o.a. bij indicatie niet alleen met de gemeente, maar ook met de zorgverzekeraar te maken i.v.m. de Thuiszorg. Zorgvuldige en tijdige "keukentafelgesprekken" kunnen helpen.

- Bevorder preventieve zorg voor Mantelzorgers.
- Ook Mantelzorgers heeft er recht op om in de samenleving te kunnen blijven participeren. Voor zware Mantelzorgers is dat nauwelijks mogelijk.
- Mantelzorgers moeten weten waar ze terecht kunnen als ze het niet kunnen volhouden.
- Ze hebben respijt nodig, maar hebben geen tijd voor ontspanning!
- Verbindt daarom vrijwilligers (zie 1) en zorgaanbieders (zie 4), zodat ze niet concurreren, maar een efficiënt en kwalitatief sterk netwerk bouwen waar men makkelijk de weg in vindt.
- **Belonen** dit moet primair door ze te waarderen en respecteren, naar hen te luisteren en met goede ondersteuning. Ze willen het zo graag volhouden, maar als dat niet meer gaat?!
- **Versterken** gebeurt nu al via de 3 werkgroepen (vrijwilligers). Ze geven de Mantelzorgers een stem (**zie deze brief**), maar ook informatie en advies in samenwerking met anderen. Gebruik hun kennis en ervaring!

4. Samenwerking van organisaties van zorgaanbieders:

Aanbevelingen:

- Let bij de inkoop van de zorg, naast kwaliteit, vooral op de bereidheid om ook echt te kunnen en willen samenwerken. Kan men in het werkplan lezen wat de visie is op werken in een netwerk en kan men vandaar uit efficiënt samenwerken? Is men in staat kort en goed samen te overleggen en besluiten te nemen?
Alleen zo kan in het aanbod één goed en flexibel netwerk ontstaan dat de WMO optimaal bedient.

Toelichting:

- Ik ervaar **de concurrentiepositie** waarin organisaties werken als een belemmering voor optimaal functioneren. (efficiëntie, besparing en kwaliteit leiden daaronder). Leer van elkaar en vul elkaar aan, dat is winst

Vragen n.a.v. de nota:

- a. Hoe gaat de gemeente de nota van Minister Schipper van november 2014 concreet invullen?
- b. (zie blz. 25) Het totale budget in de nota van Dalfsen bedraagt 750.000 euro. Volgens mijn informatie komt dit bedrag ongeveer overeen met de totale waarde van "het Mantelzorgcompliment".
Klopt het dat dit dan de nieuwe besteding wordt en is dat wel zuiver?
Of krijgt het compliment nog een heel andere bestemming?
- c. Is het de gemeente bekend dat er klachten zijn m.b.t. "de keukentafelgesprekken" voor HV? Er zijn soms uren gekort terwijl de gesprekken stagneren. Worden deze gesprekken door de gemeente gefinancierd?

Bijlage:

Kenmerkende verschillen tussen Mantelzorgers en Vrijwilligers

- **De Mantelzorger** is sinds mensenheugenis een niet te verwaarlozen kostenbesparende factor. (tegenwoordig in de WMO)
- Bij een ziekte die niet helemaal geneest en die overgaat in een chronische ziekte, handicap of ouderdom duurt de mantelzorg tot "het einde".
- Mantelzorg komt voornamelijk voort uit liefde, vertrouwen, maar ook uit plichtsgevoel.
- en kent geen betaling of beloning (ook niet uit de PGB betaalde uren).
- Beschermende regels zoals in een CAO (werk en rusttijden en vakantie) zijn er niet.
- Vooral mede door deze voortdurende. Vaak langdurige zorg wordt het fysiek en psychisch **ontoelaatbaar zwaar**.
- **De Vrijwilliger** vormt voor de toekomst een zeer gewenste besparing op de WMO kosten.
- De Vrijwilligers doet zijn werk voornamelijk vanuit tijdsbesteding en verantwoordelijkheid, maar kan het soort werk en de tijden in overleg zelf regelen.
- Het vertrouwen met de patiënt groeit na verloop van tijd.
- Vaak is er bemiddeling vanuit een vrijwilligersorganisatie die daarvoor subsidie ontvangt en wettelijke verantwoordelijkheden kan indekken.
- Als het werk te zwaar wordt kan de Vrijwilliger het beëindigen.
- Veel Vrijwilligers werken niet of niet uitgebreid in thuiszorgsituaties. Ze werken veel vaker in verzorgingshuizen/verpleeghuizen -4-
- Ze hebben respijt nodig, maar hebben weinig geen tijd voor ontspanning.

Inhoud:

De in de nota gestelde doelen

1. Vrijwilligers	blz. 1
2. Het bereiken van de diverse Mantelzorgers	blz. 1
3. Mantelzorg ondersteunen	blz. 1
belonen	blz. 2
versterken	blz. 2
4. Samenwerking door organisatie van zorgaanbieders	blz. 2
<u>Vragen</u>	blz. 2

Bijlage

Verschillen tussen Mantelzorgers en Vrijwilligers	blz. 3